

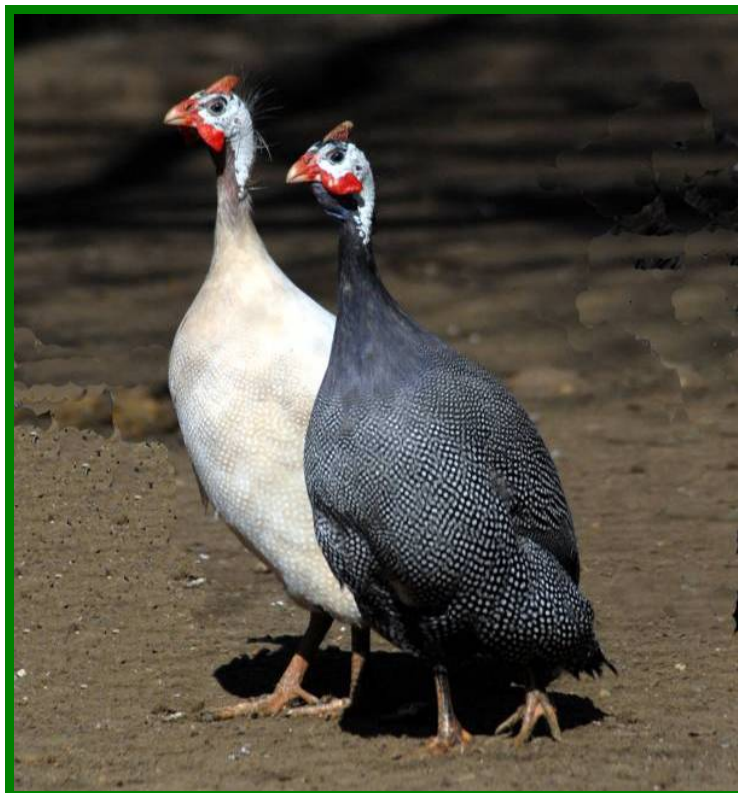
Magyar Kisállatnemesítők Génmegőrző Egyesülete
Association of Hungarian Small Animal Breeders for Gene Conservation

H-2100 Gödöllő, Isaszegi út 208., Hungary
Tel: +36-28-511-335; Fax: +36-28-511-359; E-mail: mge@mgegodollo.hu
www.mge-hu.com

TENYÉSZTÉSI PROGRAM

a 93/2008. (VII. 24.) FVM rendelet „a védett őshonos állatfajták genetikai fenntartásának rendjéről” 3.§ (3) bekezdése szerint

A MAGYAR PARLAGI GYÖNGYTYÚK

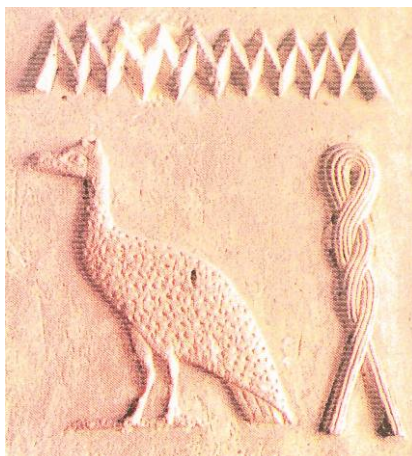
Gödöllő
2008. december 12.

A) AZ ÁLLATFAJTA RÉSZLETES LEÍRÁSA

A gyöngytyúk származása és házasítása

Az Európába behozott gyöngytyúk (*Numida meleagris*) eredeti hazájában, Nyugat-Afrikában és Madagaszkárban vadon élő madár, 15–20 egyedből álló családokba verődve cserjés-bozótos területeken barangol. A zord éghajlatot kevésbé bírja, trópusokon azonban elvadulva is szaporodik. A vad gyöngytyúk törzse fejlett, zárt, vízszintes. Apró, csupasz fejét jellegzetes sisaktaréj ékesíti. Háta félgömbszerűen domborodó, farka ék alakban hegyesedik. A kakasok nem viselnek sarkantyút. Dús tollazata sötét alapon világosan pettyezett, de fehér-, krém-, sárga-, tarka- és ibolyaszínű változatai is előfordulnak.

A gyöngytyúk az egyetlen faj, melyet nem eredeti hazájában domesztikáltak. Az ókori görögöknél már háziállat volt, ahol áldozati célra tenyésztették. A monda szerint a gyöngyözöttség Meleagros király nővérének megszilárdult könnycseppjeitől ered, amelyeket fivére halálakor ontott. Állítólag ezért nevezte Arisztotelész ezt az állatot Meleagris-nak. A gyöngytyúkot valamely Földközi-tenger melléki kultúra földművelő népe házasította i. e. 1000 körül. Feltételezik, hogy kapcsolat lehet a házityúk tartásának egyiptomi betiltása és a gyöngytyúk házasítása között, mivel a két esemény időpontja és helye nagyjából egybe esik.

Egyiptomi gyöngytyúkábrázolás (Karnak, i. e. kb. 1000)

A Római Birodalomba egyesek szerint a pun háborúk idején került a gyöngytyúk és "afrikai madár" néven vált ismertté. Mások szerint a rómaiak a gyöngytyúkot a görögöktől vették át. Húsa és tojása a római lakomák csemegéje volt. A gyöngytyúk 1500 táján került Európába, magyarországi megjelenése azonban nem ismert.

A 20. század elején már hazánkban is tenyésztettek gyöngytyúkot, bár egyesek szerint inkább díszmadárként tartották. Feltehetően azonban sokkal korábban honosodott meg hazánkban, így elsősorban kékesszürke, esetleg fehér színváltozatát (melyet a kékesszürkénél szelídebbnek tartottak) régen honosultnak tekinthetjük.

Léteznek egyéb hazai színváltozatok is, pl. sávozott, ezüstszürke, barnásszürke, tarka vagy keselyű gyöngytyúk, ezek gazdasági jelentősége azonban kisebb, inkább sportcélból tenyésztik. A gyakorlati tapasztalatok szerint a sötétebb színű változatok edzettebbek, könnyebben nevelhetők, s a ragadozók is nehezebben találják rájuk.

Domesztikációja folyamán a gyöngytyúk valamivel nagyobb testűvé vált, egyébként azonban alig változott. Oka e faj kistestű változékonysága, monofiletikus származása, viszonylag késői domesztikálása és az a tény, hogy tenyésztésével kevesen foglalkoztak (ami mind a mai napig érvényes).

Magyarország az 1970-es években a gyöngytyúk-tenyésztés és -árutermelés terén Európa élvonalában szerepelt. A tenyésztés és szaporítás központja a Hortobágyi Állami Gazdaság volt, az árutermelésben több hazai mezőgazdasági üzem vett részt. Az 1980-as évektől azonban a gyöngytyúk tenyésztése annyira visszaszorult, hogy ma már csak génbanki állományai találhatók Magyarországon. A Hortobágyi Állami Gazdaság H-1/5 néven elismert gyöngytyúk fajtáját a jogutód Hortobágyi Természetvédelmi és Génmegőrző Kht. tartja fent. A fajtát egy Hortobágy környékén összegyűjtött kékesszürke gyöngytyúk állományból nemesítették, az eredeti kiinduló állomány ma is létezik. A KÁTKI az 1990-es évek elején kezdte gyöngytyúk génbanki programját. A hazánkban honos fajtaváltozatokat alföldi tanyákon gyűjtötték össze. Jelenleg a KÁTKI baromfi génbankjában a gyöngytyúk négy színváltozata (fehér, szürke, kékesszürke, tarka) szerepel.

A magyar parlagi gyöngytyúk színváltozatok részletes ismertetése

A gyöngytyúk nagyon értékes, ízletes húsú baromfiféle. A 20. század első felében külföldre vadmadárként szállították. A parlagi változat a tojástermelést április végén kezdi, évente mintegy 60–80 szürkés-sárgás héjú, 40–50 g súlyú tojást tojik. Szeret rejtve tojni. Tojásainak héja vastag, ezért a gyöngytyúktojás hosszabb ideig eltartható. Nagyon edzett, veszekedő, vad természetű, kitűnő élelemkereső és rovarirtó baromfiféle, melyet célszerű szabadon tartani. Hazánkban elsősorban a kékesszürke, kisebb mértékben a fehér színváltozata terjedt el, de előfordul szürke (ezüst vagy levendula), barna (vörös) és foltos változata is.

A gyöngytyúkok teste vízszintes tartású és zárt, hátuk feldomborodó. A kakasok testsúlya 1,30–1,60 kg, a tojóké 1,20–1,40 kg. Fejük rövid és széles, csőrük rövid, erős, erősen hajlott, szaruszínű, a hegye vörös. Fejükön sisakot viselnek, mely szarus, vörös, háromszögletű, a kakasoknál nagyobb és meredekebb állású. Arcuk tollatlan, szürkés-kék, vagy kékesfehér, égszín-kék foltokkal, amelyek a nyak felső harmadának csupasz bőrére is átterjednek. Füllebenyeik szorosan a fejhez simulók, szemek nagyok, sötétbarnák. A tojóknál kifejezettebben lelógó kétoldali áll-lebenyek rövidek, tömöttek, vaskosak, színük vörös, a közepén fehér folttal. A nyak vékony, izgalomban egyenes tartású, kakasoknál sötétkékes, tojóknál világosabb bőrszínnel, alsó része erősen tollas, felső része csupasz, finom szőrökkel sűrűn benőtt. A törzs erős, a mell nagy, kerekded, telt. A hát széles, erősen boltozatos, hátrafelé erősen lejt. A szárnyak hosszúak, szélesek, szorosan testhez simulók. A farok rövid és lefelé irányuló, középső tollai a szélsőknél hosszabbak. A lábszárak viszonylag rövidek, színük vöröses vagy palaszürke, a kakasnak nincs sarkantyúja.

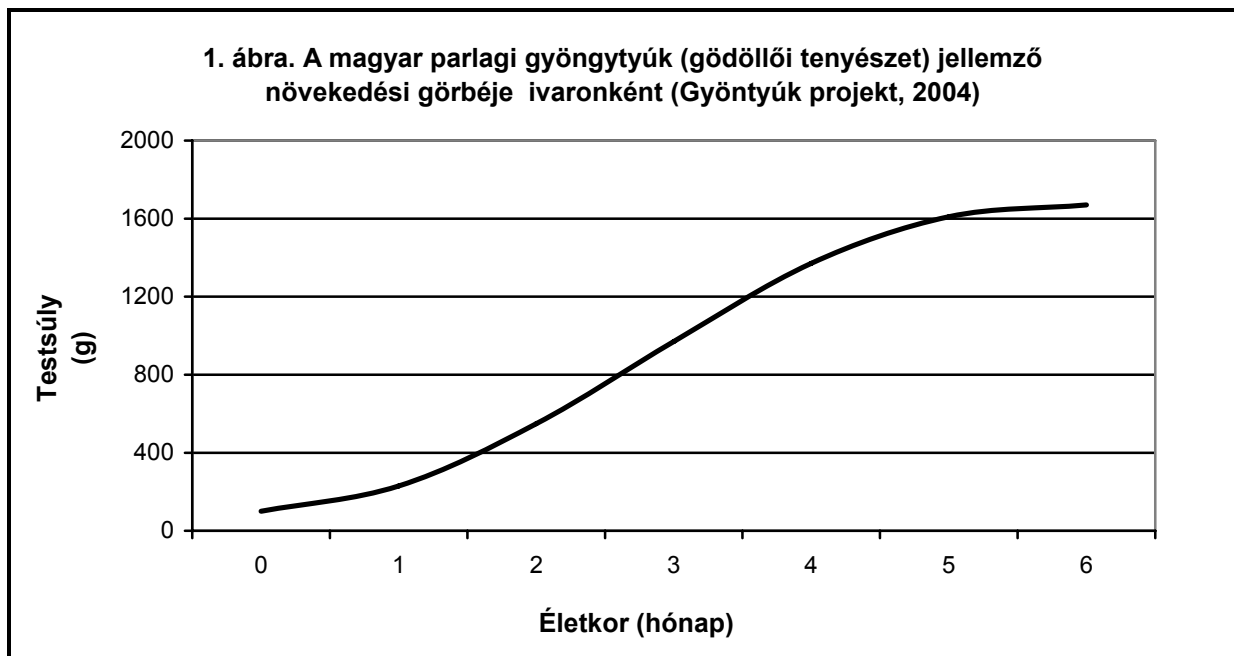
A kékesszürke gyöngytyúk tollszínezete kékesszürke alapon egyenletesen fehéren pettyezett, gyöngyözött. Az evező- és faroktollak barnák, szélükön fehéres tarkázottsággal. Mell- és nyakszíneződésük foltok nélküli ibolyaszürke. Csibéi kikeléskor barnás színűek, hátukon hosszanti sötétebb sávokkal.

A fehér színű gyöngytyúk kevésbé gyakori, tollszíne bársonyos csillogású, tejfelsárga alapszínű, rajta ezüsthéber pettyekkel. A napocsibék színe szürkés, világosabb sávokkal és pelyhekkkel.

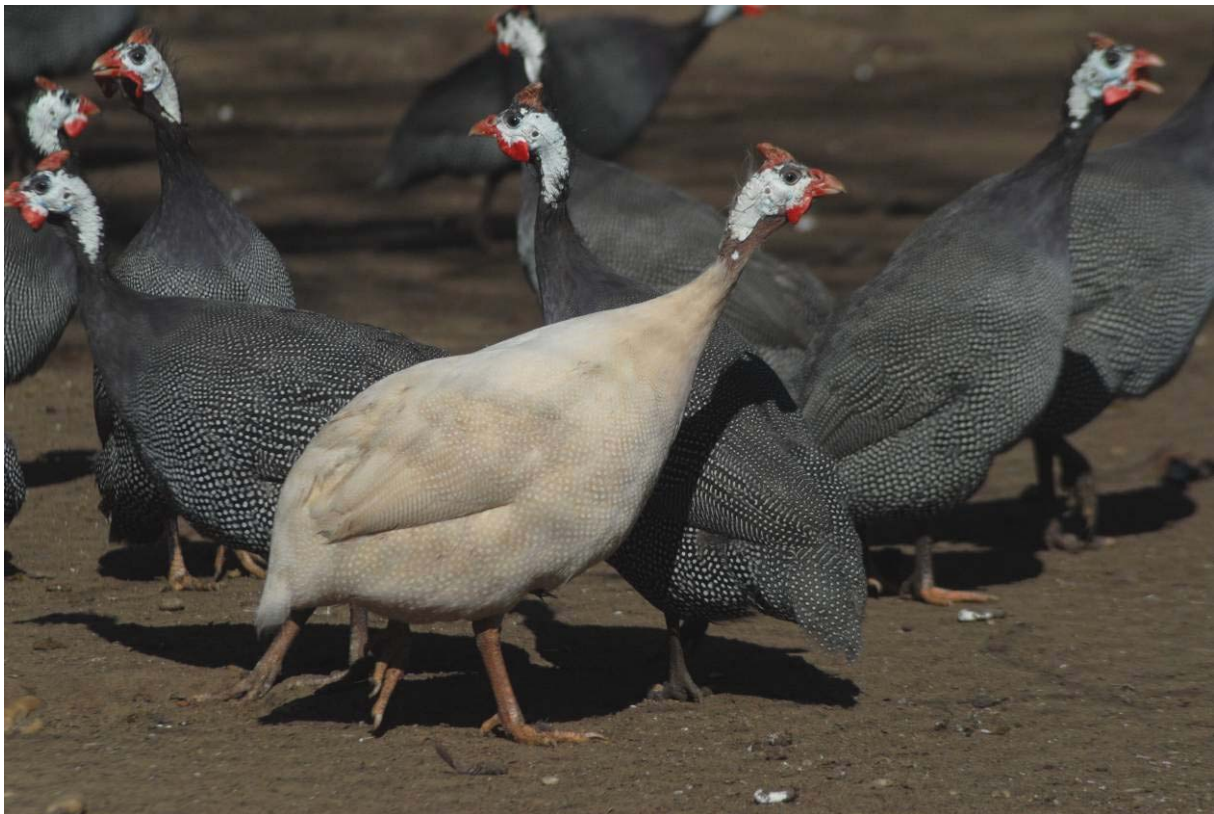
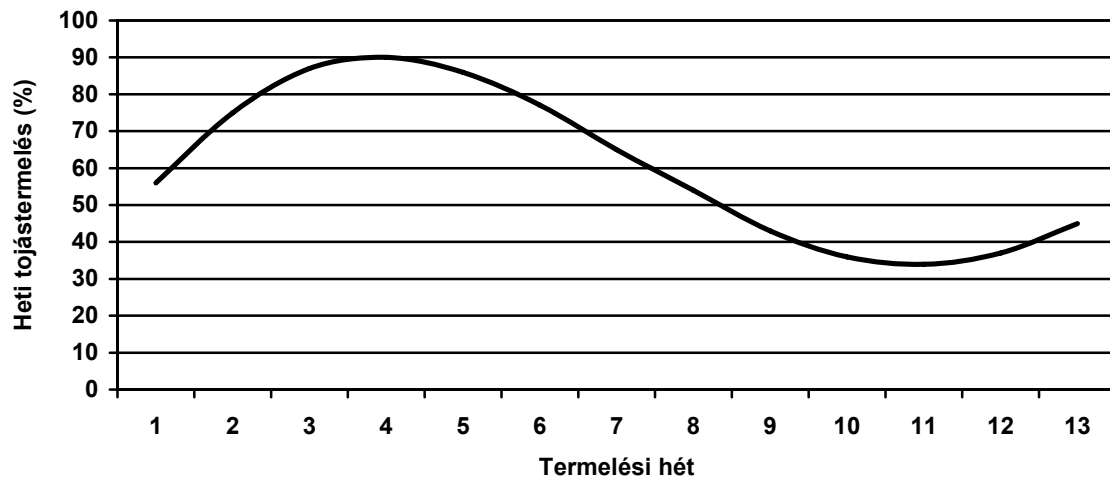

Különböző gyöngytyúk színváltozatok tollszíne

Termelési tulajdonságok

2. ábra. A magyar parlagi gyöngytyúk (gödöllői tenyészet) jellemző heti tojástermelési görbéje (Gyöngytyúk projekt, 2004)

B) A FAJTAAZONOSSÁG VIZSGÁLATÁNAK MÓDSZERE ÉS IGAZOLÁSI RENDJE

Fajtaazonos egyednek tekintendő a BIR szerint fajtatiszta tenyészállományként nyilvántartott, MGE származási igazolással rendelkező, az MGE tenyésztési programja szerint tenyésztett, különböző tenyésztési fokozatba tartozó (elit, nagyszülő, szülő) állomány és annak szaporulata, mint tenyészállat vagy végtermék. Az ellenőrzés a törzskönyvi nyilvántartás szerint történik.

Elit (nukleusz és fajtafenntartó) állományok ellenőrzése

Az ellenőrzés kiterjed:

- a személyi feltételekre,
- a tenyésztési program végrehajtására
- az állomány létszámára, az állomány-nyilvántartás feltételeire (állomány-és/vagy ólnapló),
- a tenyésztési, szaporítási (keltetési) feltételekre,
- a tartási előírások betartására,
- a takarmányozási előírások betartására,
- az állategészségügyi feltételek betartására,
- a tenyésztő hatóság (MGSzH Központ), a Baromfi Információs Rendszer (BIR) és a fajtafenntartó MGE által előírt adatszolgáltatási kötelezettségek teljesítésére.

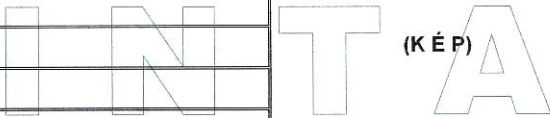

Az ellenőrzéseket az MGE által kijelölt személyek, lehetőség szerint az MGSzH Központ munkatársával közösen végzi és az ellenőrzés eredményét jegyzőkönyvben rögzíti. Az ellenőrzés gyakorisága: évente legalább egy alkalommal.

Nagyszülő-, szülő- és végtermék állományok vizsgálata – azok felmerülésekor –, külön megállapodás szerint, az elit (nukleusz) állományra kidolgozott ellenőrzési rend szerint történik.

A származási igazolások rendje

A származási igazolásokat az MGE tenyésztésvezetője adja ki az MGE közgyűlése által az igazolásban szereplő létszám alapján meghatározott térítési díj ellenében. A származási igazolásban a tenyésztési célból letelepített naposállat létszáma szerepel, amely alapján az állomány BIR nyilvántartásba kerül. Tenyészállományokra a származási igazolást a szükséges BIR bizonylatok és állategészségügyi hatósági igazolások megléte esetén, a tenyésztő kérésére, a kérést követő 15 napon belül az MGE bocsátja ki, és egyidejűleg megküldi az MGSzH központnak. Az MGE a beolazott és átminősített, MGE által előzetesen ellenőrzött tenyészállat- (törzs) létszám ismeretében, a keltetés évét követő január 1-et, ill. több évig tartott állományok esetében a következő termelési év január 1-et követően végleges származási igazolást állít ki, ami a támogatható létszámot is rögzíti. A végleges származási igazolás a termelési év december 31-ig érvényes. (Lásd még I. pont)

Származási igazolás (minta) (3. ábra):

Magyar Kisállatnemeseítők Génmegőrző Egyesülete Association of Hungarian Small Animal Breeders for Gene Conservation H-2100 Gödöllő, Isaszegi út 208., Hungary Tel:+36-28-511-335; Fax:+36-28-511-359; E-mail: mge@mgegodollo.hu www.mgegodollo.hu			
RÉGI MAGYAR BAROMFIFAJTÁK SZÁRMAZÁSI IGAZOLÁSA 2009 ÉVRE			
MgSzH állományazonosító szám 		Sorszám: 2008/ Nyilvántartási szám /2008	
Tenyésztő szervezet	neve címe MgSzH kódja	Magyar Kisállatnemeseítők Génmegőrző Egyesülete 2100 Gödöllő, Isaszegi út 208. 10007574	
Tenyésztő	neve címe		
Tulajdonos	neve címe		
Tartó	neve címe		
Tartási hely:			
Tenyészet kódja:			
Faj			
Fajta			
MgSzH fajtakód			
Génmegőrzési besorolás			
Törzskönyvi osztály			
Kelés dátuma			
Kelés helye (keltető kódja)			
Szülőállomány	MgSzH száma		
	MGE száma		
Telepített napos létszám (db)	Hímivar		
	Nőivar		
	Vegyes ivar		
Tenyészállat-beólaszás dátuma			
Beólaszott tenyészállatok létszáma (db)	Hímivar		
	Nőivar		
A tenyészállománytól származó tenyész- vagy keltetőtojások jelölése			
A származási igazolás kelte			
A származási igazolás érvényessége		2009. december 31.	
Dr. Szalay István tenyésztésvezető aláírása Tenyésztő szervezet (MGE) bélyegzője		 	

C) A NUKLEUSZ ÁLLOMÁNY KIJELÖLÉSÉNEK ELVEI

Nukleusz állomány

Nukleusz állomány kizárólag a BIR szerint elitállományként nyilvántartott állomány lehet, beleértve az egy- vagy többéves elitállományokat is, amelyek tenyésztési szempontból elit-tartaléknak minősülnek abban az esetben, ha az állomány első éves utódai elitként törzskönyvi nyilvántartásba kerültek.

Amennyiben egy adott őshonos baromfifajta nyilvántartott elit-létszáma – az összes tenyészetet figyelembe véve – meghaladja a rendelet mellékletében meghatározott „veszélyeztetett” kategória szerinti 3000-es létszámot, a nukleusz tenyészeteiket és állományokat úgy kell kijelölni, hogy nukleusz (elit) tenyészetenként és fajtánként minimum 300 nőivarú egyedszámig az állomány nukleusz állománynak minősüljön úgy, hogy az effektív populációméret elérje vagy meghaladja a 100-at (lásd 2. táblázat). **A nukleusz állományok összes létszáma baromfifajtánként max. 3.000 nőivarú egyed.**

Az MGE keretében jelenleg fenntartott fajták fenti meghatározás szerinti nukleusz-állományainak nőivarú tenyészállat-létszáma valamennyi fajta esetében lényegesen alacsonyabb, mint 3000. A jövőbeni döntések előkészítésére és meghozatalára – azok felmerülésekor – az MGE Tenyésztők Tanácsa, az MGE elnöksége, ill. a közgyűlés jogosult.

1. táblázat. Az effektív populációméret változása a hímivarú és a nőivarú tenyészállatok számának változásával											
Hímivarú tenyészállatok száma	Nőivarú tenyészállatok száma										
	4	10	20	30	40	50	60	80	100	200	500
	Effektív populációméret										
1	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
2	3	7	7	8	8	8	8	8	8	8	8
4	8	11	13	14	15	15	15	15	15	16	16
10	11	20	27	30	32	34	36	36	36	38	39
20	13	27	40	48	53	57	60	64	67	72	77
50	15	33	57	75	89	100	109	123	133	160	182
100	15	36	67	92	114	133	150	178	200	267	333

Fajtafenntartó állomány

A nukleusz állományból létszám miatt kimaradt, fajtánként 3000-es létszám fölötti elit és elit-tartalék (I. törzskönyvi osztály) kötelezően, a nagyszülő állományok (II. törzskönyvi osztály) egy része feltételesen fajtafenntartó állománynak minősül. **A fajtafenntartó állományok összes létszáma baromfifajtánként max. 12.000 nőivarú egyed.**

D) A GÉNBANKBAN MEGŐRZENDŐ SZAPORÍTÓANYAG ÉS GENETIKAI MINTA MEGHATÁROZÁSA

Jelenleg baromfi esetében biztonsággal csak élő egyedek tarthatók génbankban (in vivo, in situ). Az in vivo in situ génbankok állományai – amennyiben megfelelnek az egyéb tenyésztési feltételeknek –, tenyészállományként nyilvántartásba vehetők.

E) A TÖRZSKÖNYVI OSZTÁLYBA SOROLÁS RENDJE, A FELDERÍTETT EGYEDEK TÖRZSKÖNYVBE EMELÉSÉNEK ELŐÍRÁSAI

Tenyészállomány-minősítést csak a TIR és BIR nyilvántartásban szereplő tenyészetek illetve állományok kaphatnak. Ezen belül:

1. Elitállomány csak egyedi- vagy tenyészcsalád szerinti nyilvántartással keltetett elitállománytól szaporítható.
2. A második vagy több éves (vedletett) elitállomány a tárgyévben elit minősítést kaphat (elit-tartalék).
3. Az egyedi vagy családellenőrzés nélkül keltetett tenyészállatok a következő tenyésztési fokozatba (törzskönyvi osztály) kerülhetnek, az alábbiak szerint:
Elit (I. törzskönyvi osztály) → nagyszülő, szülőpár, végtermék;
Nagyszülő (II. törzskönyvi osztály) → szülőpár, végtermék;
Szülőpár (III. törzskönyvi osztály) → végtermék.

A fenotípus alapján fajtaazonosnak vagy új fajtaváltozatnak minősülő, felderített egyedek állategészségügyi karantén ill. tesztszaporítás (azonos fajtájú, törzskönyvezett egyeddel végzett, lehetőleg reciprok tesztpárosítás) után új család alapító állományként kezelhetők. Új fajtaváltozatok kialakítása esetén a tesztpárosítás a felderített egyedek között történik, a fenotípusos fajtabélyegek öröklődhetőségének meghatározására.

Anyagi forrás rendelkezésre állása esetén a fenti fenotípusos vizsgálatok és tesztkereszteзések DNS-vizsgálatokkal kiegészíthetők.

F) A TENYÉSZVONALAK (CSALÁDOK) KIALAKÍTÁSA, A PÁROSÍTÁSI TERV KÉSZÍTÉSÉNEK ELVEI, A SZELEKCIÓ RENDJE

Az MGE génmegőrző-fajtafenntartó programjának tenyésztési alapjai

Kislétszámú állományok esetén: Pedigrétenyésztés

Egy génmegőrzésbe vont állományon belül a pedigré pontos ismerete lehetőséget nyújt arra, hogy minden egyed számára azonos esélyt nyújtsunk a továbbszaporodásra. Ideális esetben, rögzített létszámú populáció fenntartásában valamennyi hímivarú állat egy hímivarú utódja és valamennyi nőivarú állat egy nőivarú utódja képezi a következő generációt. A pedigré alapján végzett szaporítás a beltenyésztés elkerülését és az állomány hosszú távú, génvesztés nélküli fenntartását teszi lehetővé. A módszer alkalmas nagyon kis létszámú populációk beltenyésztetté válásának elkerülésére is, amennyiben a populációméretet egyidejűleg és gyorsan növeljük.

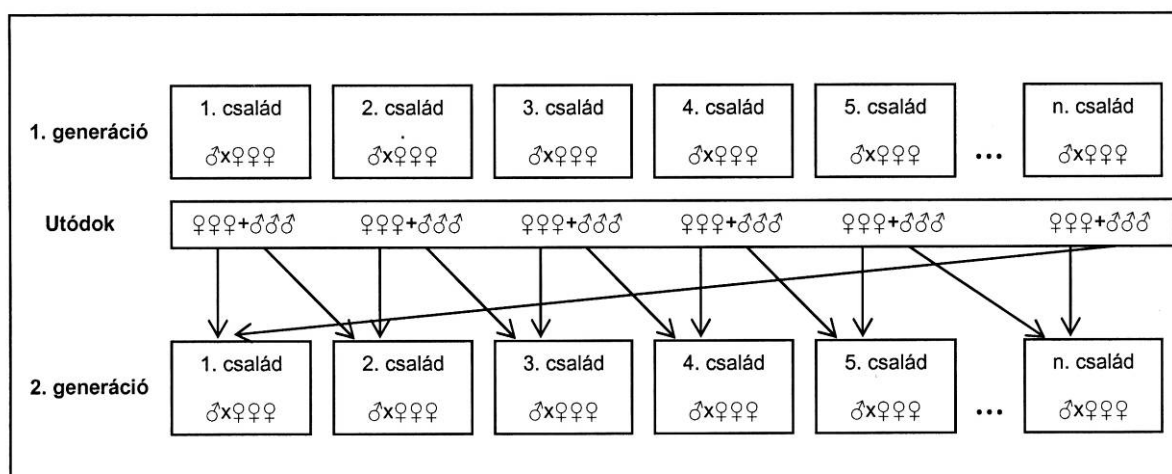
Nagyobb létszámú állományok esetén: Vonal- és/vagy családtenyésztés

Vonaltenyésztés: Nagyobb létszámú populációk esetén hatékony génmegőrzési módszerként alkalmazható a populáció alpopulációkra (vonalakra) osztása, és ezt követően az alpopulációk közötti ciklikus tenyészállat-csere. Ha egy populációt vonalakra osztunk, nyilvánvaló, hogy minden vonal egyedszáma lényegesen kisebb, mint az eredeti populáció létszáma. Ezért a vonalakon belül jelentősen megnő a beltenyésztettség és a drift által okozott génvesztés. Ennek a valószínűsége azonban nagyon kicsi, hogy az egyes vonalak véletlenszerű allélgyakoriságváltozása azonos irányú, ezért a vonalakra osztás – megfelelő számú vonal esetén – a génmegőrzésben jól alkalmazható eljárás. A vonalakon belüli pedigrétenyésztéssel, és a vonalak közötti ciklikus tenyészállat-cserével, a teljes populáció genetikai változatossága jó eredménnyel, hosszú távon fenntartható.

A vonaltenyésztés a gyakorlatban úgy is megvalósítható nagyobb génvesztés nélkül, hogy a vonalakon belül 8–10 generáción keresztül beltenyésztést végeznek, majd ezt követően keresztezik a különböző vonalakat. A módszer hátránya, hogy a beltenyésztés során a vonal szaporodó képessége csökken, ez pedig – szélsőséges esetben – egyes vonalak elvesztéséhez, ezáltal a teljes populáció genetikai változatosságának csökkenéséhez vezet.

A vonaltenyésztés nagyon kis létszámú populációk fenntartására nem alkalmas, mert a túlságosan kis létszámú vonalak nagyon gyorsan beltenyésztetté válnak, ami a vonalak szaporaságának gyors csökkenése révén az egész populáció fennmaradását veszélyezteti.

Családtenyésztés: Viszonylag kis létszámú populációk fenntartására alkalmas módszer a családtenyésztés, amikor az egy (vagy több) hímivarú és a hozzá beosztott nőivarú tenyészállatoktól (családoktól) nyert, azonos számú utódok képezik a következő generációt úgy, hogy a család nőivarú egyedei az eredeti családban maradnak, míg a hímivar rotációszerűen a következő családba kerül át (4. ábra). A módszer a hímivar családokon belüli, a szaporítási időszakban végzett, rotációszerű cseréjével és a minimálisan javasolt 10 család számának növelésével tovább javítható, az effektív populációméret növelése révén.

4. ábra. Családtenyésztéses génmegőrzési eljárás a hímivar rotációjával. A nőivarú utódok a következő generációban a szülőikkel megegyező számú családban maradnak, a hímivarú utódok – a szelekciót követően – a sorszám szerinti, következő családba kerülnek át.

Nukleusz állományok esetében a családtenyésztés kötelező, a pedigré- és családtenyésztés kombinációja pedig javasolt feltétel. Amennyiben egy kis létszámú,

de génmegőrzés szempontjából értékes tenyészetben (nukleuszállományban) a családtenyésztés feltételei a tartásmód (pl. tanyasi tartás) miatt nem megoldhatók, a tenyészetet egy tenyészcsaládként vagy önálló vonalként kell kezelni, és egy másik nukleusz tenyészettel együttműködve kell fenntartani, a hímivarú tenyészállatok legalább 3 évenkénti cseréjével.

G) AZ APAÁLLAT HASZNÁLAT SZABÁLYAI

Nukleusz állományokban az előírt, legnagyobb ivararány a gyöngytyúk esetén 1♂:7♀. Az elitzaporítás során egy- vagy többkakasos családok (törzsek, vonalak) is használhatók. A kötelező ivararány a tenyészidőszakban végrehajtott kakascserével is beállítható (pl. 2 heti elit-tojásgyűjtés esetén az első héten 1:10 ivararányban tartott családokra a következő héten ugyanilyen arányban tartalék-kakasokat helyezünk, így az ivararány – az elit-szaporítás szempontjából 1:5).

Több évig tartott tenyészállomány esetén a tojók fiatal hímivarú tenyészállattal párosíthatók.

Elitállományok esetében, ha a családtenyésztés feltételei nem megoldhatók, a tenyészetet egy tenyészcsaládként vagy önálló vonalként kell kezelni, és egy másik nukleusz tenyészettel együttműködve kell fenntartani, legalább 3 évenkénti kakascserével. (Lásd F. pont)

H) AZ ADOTT FAJTA GÉNKÉSZLETEI FELDERÍTÉSÉNEK ELJÁRÁSA ÉS HASZNOSÍTÁSA

Az MGE több terepi vizsgálatot végzett a Kárpát-medencében az elmúlt 10 évben a helyi baromfifajták és fajtaváltozatok felderítésére. Különösen a peremvidékeken, és alföldi tanyákon számos helyi fajtaváltozat, ill. a génmegőrzésbe vont fajták fenotípusosan fajtaazonos egyedei találhatóak, amelyek egy része – veszélyeztetettsége miatt – mindenképpen megőrzésre szorul. (Pl. a fogolyszínű magyar tyúk génbanki tenyészetté alakítása a 2000-es évek elején a KÁTKI és az MGE szakemberei által alföldi tanyákról begyűjtött, majd fölszaporított, fajtaazonos állományon alapul).

A fenotípus alapján fajtaazonosnak vagy új fajtaváltozatnak minősülő, felderített egyedek állategészségügyi karantén ill. tesztszaporítás (azonos fajtájú, törzskönyvezett egyeddel végzett, lehetőleg reciprok teszt párosítás) után új családot alapító állományként kezelhetők. Új fajtaváltozatok kialakítása esetén a teszt párosítás a felderített egyedek között történik, a fenotípusos fajtabélyegek öröklődhetőségének meghatározására. (Lásd E. pont).

A későbbiekben – megfelelő források rendelkezésre állása esetén – DNS-vizsgálatok bevezetése is indokolt.

I) AZ ORSZÁGOS ÁLLATTENYÉSZTÉSI ADATBANKBA TÖRTÉNŐ ADATKÜLDÉS MÓDJA ÉS RENDJE

A BIR előírásai és az MGE jóváhagyása szerint, az alábbi feltételekkel:

- Az MGE a keltetett és tenyésznövendékként letelepített állományokról származási igazolást állít ki, amit megküld az MGSzH-nak, a BIR nyilvántartásba vételre. (Lásd még B. pont)

- A tenyésztő (tartó) a baromfi törzsállomány termelésbe állításáról készült *Bejelentő lapot*, mely tartalmazza a törzsállomány létszámát (átminősített tenyészállat-létszámot) és a kapcsolódó eseményeket (állomány összevonása, szétbontása, szállítás más tenyészetből), az MGSZH-hoz történő benyújtás előtt minden esetben köteles előzetesen az MGE-hez jóváhagyásra benyújtani. Kizárólag az MGE tenyésztésvezetője által ellenjegyzett *Bejelentő lap* küldhető be a tenyésztő hatóságához.
- Támogatási programba vonható állományokra (nukleusz, fajtafenntartó, I. és II. törzskönyvi osztály) az MGE végleges származási igazolást állít ki, mely – az eredeti adatokon kívül – ivaronként tartalmazza a tárgyév január 1-jei beolozott tenyészállat-létszámot. Támogatott állományok esetén a származási igazolásban szereplő létszám a támogatás alapja. Az MGE a végleges származási igazolást a www.mgegodollo.hu honlapján közzéteszi.

J) A TENYÉSZÁLLAT FORGALMAZÁS, EXPORT ÉS IMPORT SZABÁLYAI

Tenyészállat-forgalmazás

Tenyészállat (és fajtatiszta végtermék) kizárólag az MGE által kiállított származási igazolással forgalmazható, melyben a tenyésztési fokozat (törzskönyvi osztály) egyértelműen feltüntetésre került (lásd B. pont). Származási igazolás nélkül forgalmazott, igazolhatóan fajtatiszta egyedek kizárólag génmegőrzési célból és alapos indokkal kerülhetnek vissza a tenyésztésbe. Az MGE tagság a tenyészállatok tartójára nézve elit- és nagyszülő állomány esetén kötelező, szülőpár és végtermék tartása esetén ajánlott feltétel.

Elitállományok esetében a forgalmazás további feltételei a következők:

Alap esetben elitállomány nem forgalmazható. Az állomány átadható másik tartónak (tenyésztőnek), amennyiben az új tartási helyen a génmegőrzés feltételei és a Tenyésztési program betartása adottak. A tartó köteles átadni az állományt, amennyiben ennek elmaradása a fajtafenntartást és génmegőrzést veszélyezteti. Elit besorolású tenyészet átadásához az MGE valamennyi elit-tenyésztőjéből álló Tenyésztői Bizottság határozata szükséges. Az átadás feltételeire vonatkozóan az alábbiakat kell betartani:

Elit- és elittartalék-állomány esetén az MGE jóváhagyásával a tartási kötelezettség jogkövetkezményekkel együtt átadható a termelő tenyészállatok elit-szaporítását megelőzően az ellenőrzött, pedigrés tenyésztőjás (bejelentés: március 31-ig) ill. az elit-szaporítást követően a növendék elit-állomány, szaporítás hiányában az eredeti állomány átadásával (bejelentés: szeptember 30-ig).

Az export és import szabályai

Elitállomány, elitként gyűjtött és nyilvántartott tenyésztőjás és elitként szaporított növendék nem exportálható.

Nagyszülő, szülőpár és végtermék, az adott tenyésztési fokozatra kiállított származási igazolással exportálható.

Import csak a fajtaazonos egyedek génbanki behozatala esetén, egyedi elbírálás szerint és kívánatosan csak a Kárpát-medence területéről engedélyezett.

K) AZ IN-SITU ÉS AZ EX-SITU TARTÁS FELTÉTELEI

Elit (nukleusz) állományok esetében kötelező a kifutós tartás, amely az ökológiai előírások szerinti kifutónagyság esetén minősíthető in-situ tartásnak (természetesen az egyéb tartási feltételek rendelkezésre állása esetén). Ez a gyöngytyúk esetén legalább 4 m²/egyed. Ennél kisebb kifutóterület esetén ex situ tartásról beszélünk, de a kifutó mérete ebben az esetben sem lehet kisebb, mint a zárt istálló területe. Hosszú távon kívánatos a HU-BA őshonos baromfi végtermék programra kidolgozott tartási feltételek kialakítása a tenyészállományokra is, amely a későbbiekben az in situ tartás feltételeként kerülhet a tenyésztési programba. Jelenleg ennek tenyésztelepi infrastrukturális feltételei nem adóttak. Az ökológiai tartásmód, a HU-BA és az egyéb tartási feltételek részleteit az őshonos baromfifélékre kidolgozott „Technológiai irányelvek” tartalmazza (GALLUS projekt, 2008, www.mgegodollo.hu), ill. lásd L. pont.

Az MGE, mint a régi magyar baromfifajták tenyésztő szervezete és fajtafenntartója, kifejezetten támogatja a magyar őshonos baromfifajták természetes keltetését és nevelését (kotlóssal), különösen kiskerti, tanyasi tartási feltételek esetén, azonban ez a szaporítási mód jelenleg a BIR rendszer nyilvántartása szerint nem értelmezhető. Ezért nyilvántartott tenyészállományokban csak egyedi elbírálás szerint, külön MGE engedéllyel végezhető. A kotlási hajlam fenntartása a nukleusz (elit) állományokban ettől függetlenül kötelező feltétel, amit az elitállomány-szaporításának a csúcstermelési időszakra történő időzítésével kell biztosítani.

L) A VÁGÓÁLLAT FAJTÁHOZ TARTOZÁS IGAZOLÁSÁNAK RENDJE, IGAZOLÁSI MINTA, MELY HITELES TÖRZSKÖNYVI OKIRATNAK MINŐSÜL

Vágóállat fajtához tartozását a végtermékre kiállított MGE származási igazolás igazolja (lásd B. pont).

A HU-BA program előírásai szerint, ellenőrzötten tartott, kizárólag magyar őshonos baromfifajtákhoz tartozó végtermékek márkázott terméként kerülhetnek forgalomba, melynek márkajele (minőségtanúsító védjegy) és végtermék-előállításra vonatkozó előírásai az alábbiak:

A HU-BA és az ökológiai gyöngytyúk termék-előállítás alapfeltételei		
Tartási feltételek	HU-BA tartás 	Ökológiai tartás
A telepítési sűrűség négyzetméterenként	legfeljebb 10 egyed, vagy 16 kg/m ² .	legfeljebb 10 egyed, vagy 21 kg/m ² .
Az összes betelepített istállóterület egy telepen nem haladhatja meg az	500 m ² -t.	1600 m ² -t.

Egy istálló alapterülete legfeljebb	150 m ²	400 m ²
Egy istállóban tartható létszám	legfeljebb 1500 állat	legfeljebb 4000 állat (a megengedett istálló alapterület miatt; a rendelet szerint legfeljebb 5200 állat)
A zárható kijáratok összes hossza az épület 100 m ² -ére vetítve	legalább 6 méter	legalább 4 méter
Ülőrúd	kötelező, legalább 20 cm/állat	kötelező, legalább 20 cm/állat
Az állatok legalább nappal kifutóra mehetnek az alábbi kortól	kitollasodást követően, de legkésőbb 6 hetes kortól	6-7 hetes kortól
A kifutó nagy része növényzettel fedett és legalább az alábbi terület biztosított	korlátlan (minimum 10 m ² /állat)	4 m ² /állat; ha nem lépi túl a 170 kg N/ha/év határértéket
Az állatok fajtája	lassú gyarapodású, magyar parlagi típus	lassú gyarapodású (nem intenzív!) fajta, helyi parlagi típus előnyben
A takarmánykeverék összetétele a hizlalás időszakában	legalább 70%-ban gabonaféléket tartalmaz, nem lehet állati eredetű vagy GMO; 42 napos kortól folyamatos szemestakarmány- és zöldtakarmány-kiegészítés (vagy zöld növényzettel fedett kifutó) kötelező	legalább 65%-a gabonafélét tartalmaz, nem lehet állati eredetű vagy GMO
A legkorábbi vágási kor	94 nap 6-8 hónap javasolt	94 nap

M) TENYÉSZET (RÉSZPOPULÁCIÓ) FELSZÁMOLÁS ESETÉN KÖVETENDŐ SZABÁLYOZÁS

Az MGE elittenyésztői kötelesek mindent elkövetni annak érdekében, hogy egy esetlegesen megszűnő tenyészet genetikai anyaga ne vesszen el. Ennek finanszírozására az MGE az őshonos támogatásokból tartalék-alapot hozhat létre (egyesületi döntés szerint). Nukleusz állomány esetleges felszámolása esetén, végső esetben a tenyészállatokat (vagy azok szaporulatát) térítésmentesen föl kell ajánlani a többi nukleusz állománnyal rendelkező tenyészetnek, ahol külön fajtaként (fajtaváltozatként), új vonalként vagy tenyészcsaládokként a génmegőrzési programba kell illeszteni. Az állomány átadásának további feltételeit a J. pont tartalmazza.